

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 34373**Nom:** Bases històriques, epistemològiques i ètiques de la disciplina infermera**Cicle:** Grau**Crèdits ECTS:** 6**Curs acadèmic:** 2026-27**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
1200 - Grau Infermeria	Facultat d'Infermeria i Podologia	2	Primer quadrimestre
1213 - Grau en Infermeria (Ontinyent)	Facultat d'Infermeria i Podologia	2	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1200 - Grau Infermeria	Fonaments d'infermeria	OBLIGATÒRIA
1213 - Grau en Infermeria (Ontinyent)	Fonaments d'infermeria	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

CAMAÑO PUIG RAMON

RESUM

Els continguts de l'assignatura permeten a l'alumnat conèixer quines són les bases professionals i disciplinars de la infermeria i li ajudaran a comprendre i treballar els continguts d'altres matèries de la titulació, especialment aquelles que s'inclouen en el mòdul *Ciències de la Infermeria*. És per això que ha de considerar-se la complementarietat que se produeix entre totes i cadascuna de les matèries que formen part d'aquest mòdul.

Cap destacar que aquesta assignatura té continuïtat o es complementa amb l'assignatura *Bases Metodològiques de les Cures d'Infermeria*.

El contingut de l'assignatura permet identificar i analitzar les bases històriques, epistemològiques i ètiques de les cures d'infermeria. A grans trets podem dir que en l'assignatura es tractarà:

- L'acció de "cuidar" i la seva evolució al llarg de la història, tenint en compte el desenvolupament de les societats; els moments històrics que han marcat el desenvolupament professional de l'

acció de cuidar i la influència del gènere en aquest desenvolupament.

- Les diferents teories del coneixement que han marcat el desenvolupament científic i la seva influència sobre el creixement de la disciplina infermera.
- La consideració de l'activitat de cuidar com una forma de comportament pràctic moral que exigeix compromís i responsabilitat en el desenvolupament de les cures per part dels infermers i les infermeres.

L'anàlisi d'aquests continguts permetran a l'alumnat obtenir una visió de l'activitat infermera des de l'una doble perspectiva: la perspectiva disciplinar i la perspectiva professional de l'activitat de tenir cuidar.

ctiva professional de l'activitat de tenir cuidar.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

La ubicació de l'assignatura en el segon any de la titulació respon, entre daltres, a la conveniència de que l'alumnat disposi dels coneixements de les matèries que formen part del Mòdul de Formació Bàsica i de l'assignatura Organització de l'estudi. Eines i tècniques d'informació i documentació.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

1200 - Grau Infermeria

Aplicar el procés d'infermeria per proporcionar i garantir el benestar, la qualitat i seguretat a les persones ateses.

Aplicar les tecnologies de la informació i de la comunicació en les activitats clíniques, terapèutiques, preventives, de promoció de la salut i d'investigació.

Aplicar les tecnologies i sistemes d'informació i comunicació de les cures de salut.

Basar les intervencions de la infermeria en l'evidència científica i en els mitjans disponibles.

Comprendre des d'una perspectiva ontològica i epistemològica l'evolució dels conceptes centrals que configuren la disciplina infermera, així com els models teòrics més rellevants, aplicant la metodologia científica en el procés de cuidar i desenvolupant els plans de cures corresponents.

Comprendre les persones, considerant-les des d'una perspectiva holística com a éssers autònoms i independents, actuant sense prejudicis, assegurant el respecte a les seues opinions, creences i valors, garantint el dret a la intimitat, per mitjà de la confidencialitat i el secret professional.

Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les fonts d'informació clínica, biomèdica i sanitària, per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i epidemiològica.

Conèixer i aplicar el codi ètic i deontològic de la infermeria espanyola, i comprendre les implicacions ètiques de la salut en un context mundial en transformació.

Conèixer i aplicar els fonaments i principis teòrics i metodològics de la infermeria, per a la promoció i protecció de la salut, la prevenció de la malaltia i l'atenció integral de les persones, amb la finalitat de millorar la qualitat de vida de la població.

Conèixer i aplicar els principis que sustenten les cures integrals d'infermeria.

Conèixer i aplicar tècniques i instruments de comunicació des d'una perspectiva no sexista, tant en la relació interpersonal com en les dinàmiques de grup.

Conèixer i utilitzar els diferents sistemes d'informació sanitària.

Identificar, integrar i relacionar el concepte de salut i les cures, des d'una perspectiva històrica, per comprendre l'evolució de la cura d'infermeria.

Identificar els determinants de la salut, tant biològics com demogràfics, ambientals, socials, econòmics, culturals, psicològics i de gènere, analitzar la seua influència en les condicions de vida i treball de la població i la seua repercussió en el procés de salut-malaltia.

Promoure i respectar el dret de participació, informació, autonomia i el consentiment informat en la presa de decisions de les persones ateses, d'acord amb la forma en què viuen el procés de salut-malaltia i mort.

Protegir la salut i el benestar de les persones, família i grups atesos, i garantir una atenció integral.

Reconèixer els elements essencials de la pràctica professional en els àmbits de la persona, la família i la comunitat.

Tenir en l'activitat professional un punt de vista crític, creatiu, constructiu i orientat a la investigació en salut.

Treball fi de grau. Matèria transversal el treball de la qual es realitzarà associat a diferents matèries.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

Anàlisi dels principals esdeveniments històrics que han condicionat el desenvolupament de la professió infermera fins a l'actualitat, tenint en compte els condicionaments socials, culturals i científics.

Tema I-1: Evolució de la Infermeria: context històric i social.

Tema I-2: Història de la ciència i de la Infermeria professional.

Tema I.3: Filosofia i epistemologia de la ciència i de la Infermeria. Infermeria i Ciència: perspectives teòriques i pràctiques de la construcció de teories d'infermeria.

1. Història

Anàlisi dels principals esdeveniments històrics que han condicionat el desenvolupament de la professió infermera fins a l'actualitat, tenint en compte els condicionaments socials, culturals i científics.

Tema I-1: Evolució de la Infermeria: context històric i social.

Tema I-2: Història de la ciència i de la Infermeria professional.

Tema I.4. Paradigmes i Infermeria.

Tema I.5. Models d'Infermeria.

2. Marc Conceptual de la Professi3 Infermera

Anàlisi del marc conceptual de la professió infermera: Identificaci3, anàlisi i definici3 dels conceptes.

Tema II-6: Marc conceptual: definici3 i elements. El marc conceptual de les professions sanitàries.

Tema II-7: Definici3 d'Infermeria.

Tema II-8: L'Ésser Humà com a element del marc conceptual de la Infermeria.

Tema II-9: Concepte de Salut i Infermeria.

Tema II-10: El context i Infermeria.

3. Bases Epistemol3giques de la Infermeria

Bases epistemol3giques de la Infermeria. Teories i models d'infermeria.

Tema III. 11: L'acci3 de Tenir Cura i tenir cura en Infermeria.

Tema III. 12. La Infermeria com a professió. Funcions de la Infermeria.

Tema III. 13. L'acci3 de Tenir Cura com una forma comportament pràctic moral.

Tema III. 14. Ètica professional infermera.

4. Contingut de pràctiques a l'aula

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	2,00
Teoria	82,00
Pràctiques a l'aula	6,00
Total hores	90,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	2,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	20,00
Estudi i treball autònom	22,00
Preparació de classes	10,00
Preparació d'activitats d'avaluació	6,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	60,00

METODOLOGIA DOCENT

Tipus de classe teòrica: exposició magistral oberta al debat i lectures recomanades, alternant amb resolucions de casos i problemes, i altres tipus d'activitats que contribuiran a l'adquisició dels coneixements necessaris en l'assignatura i per a l'adquisició de competències.

Tipus de classe pràctica: treball individual i/o en grup. Activitats a realitzar: dossier de premsa; elaboració de mapes conceptuals, etc. L'alumnat presentarà el resultat de les activitats realitzades de manera oral i/o escrita.

Tutoria guiada: resolució de dubtes i aclariment de coneixements de la matèria, per mitjà del sistema de tutories electròniques de la universitat (ús de correu-electrònic).

Utilització de l'aula virtual: els materials que serviran per a guiar l'exposició de les classes i una part dels materials recomanats quedaran a disposició de l'alumnat en aula virtual. També s'obriran fòrums de debat.

s'obriran fòrums de debat.

AVALUACIÓ

L'avaluació global de l'assignatura es durà a terme sobre les modalitats T i P impartides. Per a aprovar l'assignatura és IMPERATIU realitzar i superar, sense excepció, les dues avaluacions dels programes de docència A i B de manera independent (exposats a continuació).

¿ PROGRAMA DE DOCÈNCIA A. Avaluació de la modalitat T.

Per a l'avaluació de la modalitat T de docència impartida a través del programa A, es realitzarà una prova escrita individual.

El valor percentual de la prova escrita correspon al 80% de la nota global de l'assignatura. La qualificació màxima que es pot obtenir en aquesta prova és de 8 punts, sent requisit indispensable obtenir una

qualificació mínima de 4 punts (50% de la qualificació màxima) per a superar aquesta part i poder ser avaluada/o del conjunt de l'assignatura.

La prova escrita individual consistirà en un qüestionari de 50 preguntes, ¿tipus test¿ amb 4 opcions de resposta múltiple, de les quals només 1 és la correcta. La tipologia de la prova correspon amb el model d'examen EIR, amb la conseqüent penalització de respostes incorrectes. La fórmula aplicada per a la correcció serà la següent:

$$\left(\text{Encerts} - \frac{\text{Errors}}{\text{n}^\circ \text{ d'alternatives de resposta} - 1} \right) \times \frac{8}{\text{n}^\circ \text{ de preguntes}}$$

¿ PROGRAMA DE DOCÈNCIA B. Avaluació de la modalitat P.

El programa B de docència pràctica, que es desenvoluparà al llarg de 4 sessions de 2h (8h en total) conclourà amb l'elaboració d'un document de treball confeccionat pel subgrup configurat a l'inici de les sessions P. El valor percentual de la modalitat P, correspon amb el 20% de la nota global de l'assignatura.

Per a superar aquest apartat, l'alumne/a haurà d'assistir OBLIGATÒRIAMENT de manera presencial a les sessions de treball grupal, així com demostrar que és coautor/a del dossier de treball que serà lliurat al final de les sessions P. L'alumne/a haurà d'obtenir una qualificació mínima d'1 punt sobre 2 punts (valor màxim ponderat en aquest apartat) per a superar aquesta part i poder ser avaluada/o del conjunt de l'assignatura.

La qualificació del dossier del treball grupal en el programa B es durà a terme mitjançant una rúbrica adaptada als resultats d'aprenentatge de l'assignatura (estarà disponible en Aula Virtual); a través d'una tècnica d'avaluació entre l'alumnat que garanteixi la distribució aleatoritzada i anònima d'autoria (avaluació per parells). Posteriorment, cada qualificació serà supervisada pel professorat responsable de grup, podent modificar amb major o menor puntuació segons el criteri pedagògic docent.

Per a aprovar l'assignatura, l'estudiant ha de tenir aprovades les dues parts (A i B). En el cas, en el qual una de les parts estigui suspesa, en l'acta es posarà la qualificació més baixa en expressada sobre 10.

BIBLIOGRAFIA

- 1. Alligood, M; Marriner Tomey, A (2011). Modelos y Teorías de Enfermería. Madrid: Elsevier. 7a ed. 2. Benavent Garcés, M^a; Ferrer Ferrándis, E; Francisco del Rey, C. (2010). Fundamentos de Enfermería. Madrid: DAE. 2a ed. 3. Domínguez Alcón, C. (2017). Evolución del cuidado y profesión enfermera. Barcelona: Ediciones San Juan de Deu Campus Docent. 1ª Edición. 4. Donahue, MP. (1988). Historia de la Enfermería. Madrid: Harcourt Brace 5. Garcia Martín-Caro, C. (2001). Historia de la Enfermería: evolución histórica del cuidado enfermero. Madrid: Harcourt 6.

Germán Bes, C. (2013). La revolución de las batas blancas. Zaragoza: Prensas de la Universidad de Zaragoza 7. Hernández-Conesa, JM; Moral de Calatrava, P; Esteban-Albert, M. (2003). Fundamentos de la Enfermería: Teoría y Método. Madrid: McGraw-Hill Interamericana. 2a ed. 8. Medina Castellano, CD. (2010). Ética y Legislación. Madrid: DAE. 2a ed. 9. Santainés-Borredá, Elena (2019). Florence Nightingale en la obra de Federico Rubio. Granada: Fundación Index. 10. Siles González, J. (2009). Historia de la Enfermería. Alicante: Aguaclara

- 1. Collière, MF. (1997). Promover la vida: De la práctica de las mujeres cuidadores a los cuidados de enfermería. Madrid: McGraw-Hill Interamericana. 2. Camaño Puig, R. (2005). Professionalisation of nursing in England and Spain: A comparative study. Vanta, Finland. Laurea Julkaisut A56. Disponible en: https://www.researchgate.net/publication/33774488_Professionalisation_of_Nursing_in_England_and_Spain_A_Comparative_Study 3. Dominguez Alcón, C. (1986). Los Cuidados y la Profesión de Enfermería en España. Madrid: Pirámide. 4. Ehrenreich, B. (1988). Brujas, comadrones y enfermeras. Historia de las sanadoras; Dolencias y trastornos. Política sexual de la enfermedad. Barcelona: La Sal. 5. Faus, F. y Santainés, E. (2013). Búsquedas bibliográficas en bases de datos : primeros pasos en investigación en ciencias de la salud. Barcelona: Elsevier. 6. Gracia, D. (2007). Fundamentos de Bioética. Madrid: Triacastela. 2a ed. 7. Kozier, B; Erb, G; Berman, A; Snyder, S (2005). Fundamentos de Enfermería. Concepto, proceso y práctica. Madrid: McGraw-Hill Interamericana. 7a ed. 8. Nightingale, F (1990). Notas de Enfermería. Qué es y qué no es. Barcelona: Salvat. 9. Potter, PA; Perry, AG. (2002). Fundamentos de Enfermería. Madrid: Harcourt. 5a ed.